

Spis treści

SŁOWA PODZIĘKOWANIA	10
WSTĘP	11
Słowo bardzo osobiste	14
Kwestia pisowni	16
CZĘŚĆ PIERWSZA.	
O PĘKNIĘCIU WEWNĄTRZ CYWILIZACJI I SPORZE	
O WARTOŚCI UNIWERSALNE	17
Rozdział 1. Między „końcem historii” a „zderzeniem cywilizacji”	19
Koniec ideologicznego świata?	20
Fenomen „cywilizacji” i spór o koncepcje Huntingtona	21
Problem granic cywilizacji	26
Rozdział 2. O pęknięciu wewnątrzcywilizacyjnym	28
Uniwersalistyczne rozwiązania i wewnętrzne „pęknięcie”	29
Wewnętrzne pęknięcie i jego konsekwencje – przykład Indii i Rosji	35
Iluzja uniwersalizmu	39
Iluzje globalizmu	41
Rozdział 3. O idei światowej demokracji	44
Postulat demokratyzacji Azji	45
Nowa odsłona uniwersalizmu – przymusowa demokracja	48
Rozdział 4. O rodzajach pęknięcia wewnątrz cywilizacji	55
Świat Orientu jako miejsce wewnętrznego konfliktu	56
Wymyślony nacjonalizm	58
Rozdział 5. Szowinizm cywilizacyjny i tworzenie się wizerunku wroga	
w Europie	64
Przykłady cywilizacji hinduistycznej i konfucjańskiej	65
„Wojna z terroryzmem” i antyislamizm	66
Między populizmem a „antyislamizmem strategicznym”	69
Rozdział 6. Filary Orientu	74

CZĘŚĆ DRUGA.

POLITYCZNY I IDEOLOGICZNY LABIRYNT ISLAMU79

Prolog81

Rozdział 1. Islam, fundamentalizm i główna teza89

Herezja i ortodoksja89

Teologia a polityczny spór o władzę92

Fundamentalizm a islam95

Rozdział 2. Dwa oblicza – tolerancja i przemoc100

Otwartość islamu100

Przemoc uświęcona105

Czym jest dżihad?111

Dwa sposoby walki o wolność113

Spór o interpretację Księgi. Tradycja czy nowoczesność?115

Testowanie idei118

Rozdział 3. Europejski podbój świata islamu119

Człowiek Orientu lorda Cromera119

Dziejowa misja imperium122

Europejskie reformy i bunt w Imperium Osmanów127

Upadek kalifatu i koniec mitu muzułmańskiej jedności132

Naftowy imperatyw135

Modernizm. W stronę ideologii Zachodu136

Porządek i chaos. Egipski eksperyment z architekturą i edukacją139

Religia sanktuarium prywatności145

Apogeum modernizmu – świecka republika147

Ideowa kontrrewolucja151

Rozdział 4. Na zewnątrz modernistycznego kręgu – tradycjonalizm muzułmański156

Wahhabizm, czyli święta wojna przeciw wszystkim156

Ekspansja ideologii i finansowe imperium159

Bunt na ziemi świętej i globalna prowokacja163

Saudyjskie przedmurze w amerykańskiej strategii i sprzeciw salafitów166

Deklaracja dżihadu168

Polityczny przełom170

Wahhabicka opozycja i hipoteza „demokratycznego eksperymentu”175

Dziedzictwo Al-Wahhaba na subkontynencie indyjskim177

Rozdział 5. Próby ideowej rekonstrukcji181

Panislamizm i islamska demokracja181

Sztylet w kształcie półksiężyca185

Pakistan i granica cywilizacji187

Rozdział 6. Klęska nowoczesnego świata	192
Panarabizm przeciw fundamentalizmowi	192
Mistyczny nacjonalizm Indonezji	195
Islam a nacjonalizm. Casus Pakistanu	198
„Biała rewolucja” Mohammada Rezy Pahlawiego	202
Nacjonalizm Orientu	207
Ideologiczny podział świata arabskiego i świadomość porażki	209
Remedium na klęskę. Renesans religijnej ideologii	213
Religijny gorset. Pozycja kobiety islamu i postulat segregacji płciowej	217
Rozdział 7. Pełzająca rewolucja fundamentalizmu. Między ekstremizmem a umiarkowaniem	228
I. Turcja. Powrót politycznej religii i dylemat Europy	232
Sukces Partii Dobrobytu	232
Czy Turcja jest w Europie?	234
Fundamentalistyczne umiarkowanie	237
Kłopoty amerykańskiego sojusznika	244
Partia Sprawiedliwości i zakazany alkohol	245
II. Indonezja. Świeckie państwo i muzułmańskie wartości	248
Pocałunek, który grozi więzieniem	249
Islam prezydenta Suharto	252
Czas kryzysu i czas terroru	256
Dezintegracja państwa czy walka o niepodległość? Kwestia Aceh	260
Demokracja kierowana czy polityczna destabilizacja?	263
Polityczny i ideologiczny ekstremizm. Zamach na Bali	266
III. Pakistan. Fundamentalistyczne społeczeństwo, wojskowy rząd i broń nuklearna	273
Zamach stanu i konsekwencje 11 września	274
Bangladesz i porażka koncepcji Dżinnaha	278
Fundamentalistyczna konstytucja	280
Jedno państwo, jedna religia i jeden wódz	282
Demokratyczny antrakt	284
Bojownicy i terroryści	288
Islamska strategia	293
Rozdział 8. Fundamentalizm na rozdrożu. Iran i Algieria	298
I. Iran – kraj ideologicznej transformacji	299
Polityzacja islamu czy islamizacja polityki?	302
Miedzy religią a polityką – spór o idee	307
Akademicka kontrrewolucja	311
„Czas moralnego niepokoju”	314
Niedokończone mauzoleum imama	319

II. Algierski eksperyment	321
Wygwizdana Marsylianka	321
„Algieria jest Francją”	323
Świeckość i socjalizm	326
Ideowe zaplecze fundamentalizmu	333
Fundamentalistyczne pęknięcie	338
Próba ideologicznego kompromisu	341
Stan zawieszenia	346
Rozdział 9. Międzywilizacyjny pakt	348
Ekonomia i fundamentalizm	352
Ideologiczna wielowymiarowość	354
Europejskie wyzwanie	358
Co dalej? Słowo podsumowania o wewnątrzwilizacyjnym pęknięciu, uniwersalizmie i pakcie między cywilizacjami	364

CZĘŚĆ TRZECIA.

INDYJSKI EKSPERYMENT: DEMOKRACJA I FUNDAMENTALIZM	369
Prolog	369
Rozdział 1. Ideologiczna przemiana	372
Gudżarat jako model współczesnych Indii	373
Indyjski eksperyment z demokracją	375
Rozdział 2. Świeckość i postęp – wizja nowoczesnych Indii	
Jawaharlala Nehru	377
Państwo jako część wyobraźni Indusa	379
Ekonomiczny nacjonalizm	382
Mit postępu i jego porażka	384
Rozdział 3. Hinduizm – metafizyczna tolerancja i społeczny konserwatyzm	386
Bez metafizycznego dogmatu	387
Mistyczny ruch bhakti	388
Bhakti i sufizm – wspólne doświadczenie	391
O idei przyrodzonej nierówności ludzkiej	396
Polityczna i ekonomiczna rola kasty	399
Rytualna nieczystość	402
Rozdział 4. Korzenie hinduskiego fundamentalizmu	404
Gandyjski radykalizm	404
Przemoc uświęcona	406
Indyjski islam w liczbach	409
Muzułmańska obecność na subkontynencie i reakcja hindusów – historyczny kontekst	412

Ideologia hindutwy i sakralna geografia Hindustanu	415
Jatra – koncepcja politycznej pielgrzymki	418
Czy fundamentalizm jest „wymyśloną tradycją”	425
„Chrześcijańskie zagrożenie”	429
Fundamentalizm a nacjonalizm	432
Rozdział 5. Kaszmir jako ideologiczny pretekst	434
Kaszmirska intifada. Czy terroryzm jest walką wyzwolenczą	435
Indyjski 11 września	438
Kompromis jako element politycznej gry	439
Rozdział 6. Globalne uczestnictwo członków hindutwy	442
Sukces wyborczy i ideologiczna porażka Kongresu	442
„Pragmatyczni krzyżowcy” cywilizacji hinduskiej	444
Militarna transformacja	448
FUNDAMENTALIZM A EWOLUCJA POLITYKI INDYJSKIEJ –	
– SŁOWO PODSUMOWANIA	449
Hinduski bank głosów	449
Antyświecka ewolucja	451
POSŁOWIE	453
Czas ekonomistów, teologów i generałów	453
Europejski dylemat – społeczeństwo wielokulturowe w pękniętej cywilizacji	456
BIBLIOGRAFIA	460
INDEKS NAZWISK	473